

Overgangsregeling Invoering Recht in Praktijk in de master

Inleiding en aanleiding

De Faculteit Rechtsgeleerdheid ziet employability als een zwaarwegend belang binnen de rechtenopleiding. Het is daarom wenselijk dat een groot deel van de afgestudeerde studenten op posities terecht komen die bij deze visie passen. De faculteit wil haar studenten daarom ondersteunen bij het betreden van de arbeidsmarkt door te investeren in de employability van haar studenten binnen het curriculum. Dit past ook bij de Employability Strategy University of Groningen. Om de ondersteuning beter gestalte te geven, wordt per 1 september 2020 een verplicht Recht in Praktijk onderdeel van minimaal 6 EC in de Nederlandstalige masteropleidingen opgenomen. Om hiervoor ruimte in het curriculum te scheppen wordt daarom de omvang van de masterscriptie teruggebracht van 18 EC naar 12 EC.

Het voorgestelde plan helpt onze studenten beter toegerust de arbeidsmarkt te betreden. De student dient om een baan te bemachtigen niet alleen te beschikken over de juiste kennis, maar ook over de voor die posities gevraagde vaardigheden. Ook werkervaring wordt gewaardeerd door werkgevers. Deze vaardigheden of werkervaring kunnen door dit voorstel nu binnen het curriculum opgedaan worden. Ook maakt dit plan het mogelijk voor de student om binnen het curriculum uit te zoeken welk beroep het beste bij hem of bij haar past en welke vaardigheden ze reeds bezitten en nog willen ontwikkelen.

De uitvoering van dit plan draagt tevens bij aan de wens van de faculteit om in de masterfase meer kleinschalig en activerend onderwijs aan te bieden en te variëren in toetsvormen in de masterfase.

Met het oog op de curriculumwijziging is het aanbod aan Recht in Praktijk onderdelen onder de loep genomen. Het aanbod is uitgebreid, met name met Masterclasses. De Recht in Praktijk onderdelen die in het mastercurriculum opgevoerd kunnen worden staan vermeld op de lijst in deze Overgangsregeling. Recht in Praktijk onderdelen die niet op deze lijst staan kunnen als extra onderdeel worden opgevoerd mits zij van masterniveau zijn. Van elk onderdeel is het niveau bepaald in Ocasys; Recht in Praktijk onderdelen op bachelorniveau kunnen alleen in de bachelor opgenomen worden; Recht in Praktijk onderdelen op masterniveau kunnen alleen in de master opgenomen worden.

Deze onderdelen dragen bij aan de kennismaking met de praktijk en het ontwikkelen van voor de praktijk relevante vaardigheden en bieden afhankelijk van het gekozen onderdeel ook de mogelijkheid van beroepsoriëntatie.

Toepasselijkheid van deze regeling

Deze regeling is van toepassing op studenten in de masteropleidingen Nederlands recht (alle afstudeerrichtingen), IT Recht, Fiscaal recht, Notarieel recht, inclusief de duale varianten. De regeling is niet van toepassing op de master Recht en Bestuur, de master Rechtswetenschappelijk onderzoek en de Engelstalige LLM programma's.

Wat verandert er?

De masterscriptie wordt per 1 september 2020 teruggebracht naar 12 EC. Nieuw in het mastercurriculum is een Recht in Praktijk onderdeel, te kiezen uit de lijst in bijlage B.

Uitwerking

Studenten die per 1 september 2021 of later beginnen aan hun master volgen het nieuwe curriculum volgen zoals dat wordt vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling voor studiejaar 2021-2022 en in Ocasys en met eventuele wijzigingen in de Onderwijs- en Examenregeling 2021-2022. Zij schrijven dan een masterscriptie van 12 EC en zijn verplicht een Recht in Praktijk onderdeel (6 EC) in hun masterprogramma op te nemen. Zij mogen er in studiejaar 2020-2021 ook voor kiezen het oude programma te doen met een scriptie van 18 ec en zonder recht in praktijkonderdeel. Bij een keuze voor het oude programma moet dat afgerond worden voor 1 september 2022.

Studenten die voor 31 augustus 2020 met de masteropleiding zijn begonnen mogen bij ononderbroken inschrijving hun masterprogramma inclusief een scriptie van 18 EC afronden tot uiterlijk 1 september 2022. Deze studenten mogen er ook voor kiezen om over te stappen naar een masterprogramma dat per 1 september 2020 wordt aangeboden met een scriptie van 12 EC en een Recht in Praktijkonderdeel.. Na 1 september 2022 kunnen studenten niet meer afstuderen op grond van het programma van voor 1 september 2020.

Tegelijk met de invoering van de 12 EC scriptie en het Recht in Praktijk onderdeel vinden in sommige masterprogramma's ook andere wijzigingen plaats. In Bijlage D is aangegeven welke nieuwe vakken studenten die het oude programma willen afmaken moeten doen in plaats van vakken die niet meer worden aangeboden. Tevens is daar te vinden welke vakken afgelegd voor 1 september 2020 studenten die overstappen naar het nieuwe programma kunnen meenemen.

Scriptie

In het scriptiereglement wordt vastgelegd dat de omvang van een 12 EC scriptie 10.000-11.000 woorden is.

Recht in praktijk onderdeel

Het Recht in Praktijk onderdeel moet tijdens de masterfase worden afgerond. Het is niet mogelijk om voor dit onderdeel een vrijstelling te krijgen voor bijvoorbeeld een stage die in de bachelorfase is afgelegd (de reden hiervoor is dat het Recht in Praktijk onderdeel op masterniveau moet zijn afgelegd). In de Onderwijs- en Examenregeling van de Nederlandstalige masters zal een aparte lijst worden opgenomen van onderdelen die kwalificeren als een Recht in Praktijk onderdeel op masterniveau (zie Bijlage B).

Studenten die twee masters volgen of die twee specialisaties doen kunnen volstaan met 1 Recht in Praktijk onderdeel, tenzij een van de masters/specialisaties een verplicht Recht in Praktijk onderdeel kent: dan moet in elk geval dat verplichte Recht in Praktijk onderdeel worden gedaan. Kennen beide masters/specialisaties een verplicht Recht in Praktijk onderdeel, dan moeten deze beide worden gedaan.

Vrijstelling voor het Recht in Praktijk onderdeel op grond van werkervaring is niet mogelijk.

Voor masterclasses zal een intekenprocedure komen in Progress, vergelijkbaar met de intekening voor seminaars.

Voor de overige onderdelen kan de intekening via Progress lopen maar soms ook via een procedure bij de coördinator. Het maximaal aantal beschikbare plaatsen voor studenten is van tevoren gegeven en zal afhankelijk zijn van het specifieke Recht in Praktijk onderdeel. Soms kan bij een specifiek Recht in Praktijk onderdeel een selectieprocedure onderdeel uitmaken van de aanmelding. Ook kunnen er voorvereisten gelden voor specifiek Recht in Praktijk onderdelen, zoals het gevolgd hebben van een specifieke bachelor vooropleiding of een specifiek mastervak. Deze voorvereisten zullen in Ocasys bij het specifieke Recht in Praktijk onderdeel vermeld staan.

Bijlage A Uitwerking Recht in Praktijk per programma

In de onderstaande uitwerkingen staat het Recht in Praktijk onderdeel telkens in het tweede semester gepland maar in de meest programma's is het ook mogelijk om in het eerste semester een Recht in Praktijk onderdeel te doen en in het tweede semester een seminaar. Dit zal mede afhankelijk zijn van welk specifiek seminaar of Recht in Praktijk onderdeel een student wil volgen.

Aanpassing master Nederlands Recht

Aanpassing master Nederlands Recht, afstudeerrichting Ondernemingsrecht

In de afstudeerrichting Ondernemingsrecht van de master Nederlands Recht wordt de scriptie 12 EC en in de overgebleven ruimte wordt een keuze uit het Recht in Praktijk masteraanbod gegeven.

Tabel 1 Masterprogramma Nederlands Recht: Ondernemingsrecht

blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
Arbeids- overeenkomstenrecht (6EC)	Insolventierecht (6EC)	Mededingingsrecht (6EC)	Ondernemingsrecht 2 (6EC)
Ondernemingsrecht 1 (6EC)	Keuzeruimte Master (6EC)	Recht in Praktijk (6EC)	
Seminaar Nederlands Recht (6EC)		Masterscriptie Nederlands Recht (12EC)	

Aanpassing master Nederlands Recht, afstudeerrichting Privaatrecht

In de afstudeerrichting Privaatrecht van de master Nederlands Recht wordt de scriptie 12 EC en in de overgebleven ruimte wordt een keuze uit het Recht in Praktijk masteraanbod gegeven.

Tabel 2 Masterprogramma Nederlands Recht: Privaatrecht

blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
Bijzondere Overeenkomsten (6 EC)	Goederenrecht C.S. (6 EC)	Keuzevak 2 (6EC)	Civiele Rechtspleging (6 EC)
Keuzevak 1 (6EC)	Internationaal Privaatrecht (6 EC)	Recht in Praktijk (6EC)	
Seminaar Nederlands Recht (6EC)		Masterscriptie Nederlands Recht (12EC)	

Keuzevak 1 is een keuze uit de vakken: Ondernemingsrecht 1 (6 EC), Jeugdrecht (6 EC) of Omgevingsrecht (6 EC).

Keuzevak 2 is een keuze uit de vakken: Personen- en Familierecht (6 EC), Huurrecht (6 EC) of Personenschade: Theorie & Praktijk (6 EC)

Aanpassing master Nederlands Recht, afstudeerrichting Staats- en Bestuursrecht

In de afstudeerrichting Staats- en Bestuursrecht van de master Nederlands Recht wordt de scriptie 12 EC en in de overgebleven ruimte wordt een keuze uit het Recht in Praktijk masteraanbod gegeven.

Tabel 3 Masterprogramma Nederlands Recht: Staats- en Bestuursrecht

blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
Omgevingsrecht (6 EC)	Overheid en Privaatrecht (6 EC)	Staats- en bestuursrecht: Rechtsvergelijking (6EC)	Staats- en Bestuursrecht in Europees Perspectief (6 EC)
Recht Decentrale Overheden (6EC)	Sociale Zekerheidsrecht (6 EC)*		Vreemdelingenrecht (6EC)*
Seminaar Nederlands Recht (6EC)		Recht in Praktijk (6EC)	
		Masterscriptie Nederlands Recht (12EC)	

* Keuze uit Sociale Zekerheidsrecht (6 EC) of Vreemdelingenrecht (6EC)

Aanpassing master Nederlands Recht, afstudeerrichting Strafrecht

In de afstudeerrichting Strafrecht van de master Nederlands Recht wordt de scriptie 12 EC en in de overgebleven ruimte wordt een keuze uit het Recht in Praktijk masteraanbod gegeven.

Tabel 4 Masterprogramma Nederlands Recht: Strafrecht

blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
Materieel Strafrecht (6 EC)	Internationaal en Europees Strafrecht (6 EC)	Sanctierecht (6EC)	Strafprocesrecht Dwangmiddelen (6 EC)
Inleiding Criminologie (6EC)	Strafprocesrecht Rechtsmiddelen (6 EC)	Recht in Praktijk (6EC)	
Seminaar Nederlands Recht (6EC)		Masterscriptie Nederlands Recht (12EC)	

Indien men de extra-curriculaire (criminologische) variant van Strafrecht doet, dient men in ieder geval het vak Recht en Werkelijkheid in de Strafrechtketen als Recht in Praktijk onderdeel te doen.

Aanpassing master Nederlands Recht, afstudeerrichting Arbeidsrecht

In de afstudeerrichting Arbeidsrecht van de master Nederlands Recht wordt het verplichte Recht in Praktijk onderdeel de Masterclass Procederen in Arbeidszaken. Deze cursus maakt momenteel al onderdeel uit van de afstudeerrichting Arbeidsrecht als gebonden keuzevak. De scriptie wordt 12 EC en in de overgebleven ruimte wordt het vak International Labour Law een verplicht onderdeel (dit vak is nu nog een keuzevak).

Tabel 5 Masterprogramma Nederlands Recht: Arbeidsrecht

blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
Arbeids- overeenkomstenrecht (6EC)	Sociale Zekerheidsrecht (6EC)	Collectief Arbeidsrecht (6EC)	Internationaal Arbeidsrecht (6EC)
Ondernemingsrecht 1 (6EC)	Europees Arbeidsrecht (6EC)	Masterclass Procederen in Arbeidszaken (6EC)	
Seminaar Nederlands Recht (6EC)		Masterscriptie Nederlands Recht (12EC)	

Aanpassing duale variant van de master Nederlands Recht (Togamaster)

In de duale variant van de master Nederlands Recht (ook wel Togamaster genoemd) wordt de scriptie ook 12 EC. Aangezien de duale variant al een verplichte Stage Togamaster kent, wordt in de duale variant geen verplicht Recht in Praktijk onderdeel toegevoegd. In plaats daarvan worden in de duale variant nu vijf hoofdvakken van een afstudeerrichting Nederlands Recht gedaan (in plaats van de huidige vier hoofdvakken). Bij Strafrecht is dit een keuze van 5 uit 6 hoofdvakken, waarbij in ieder geval Internationaal en Europees Strafrecht dient te worden gekozen. Bij Staats- en Bestuursrecht zijn dit de vijf verplichte hoofdvakken. Bij Ondernemingsrecht zijn dit de vijf verplichte hoofdvakken. Bij Arbeidsrecht is dit een keuze van 5 uit 6 hoofdvakken, waarbij in ieder geval Europees Arbeidsrecht dient te worden gekozen. Bij Privaatrecht zijn dit de vier verplichte hoofdvakken en een keuze van één vak uit de zes keuzevakken in de afstudeerrichting Privaatrecht.

Tabel 6 Programma duale variant master Nederlands Recht (Togamaster).

Vak	Studieomvang
hoofdvak 1	6 EC
hoofdvak 2	6 EC
hoofdvak 3	6 EC
hoofdvak 4	6 EC
hoofdvak 5	6 EC
Seminaar Togamaster (Rechtspleging)	6 EC
Stage Togamaster	12 EC
Masterscriptie Nederlands Recht	12 EC
Totaal	60EC

Aanpassing Duale Master - Praktijkmaster Nederlands Recht, Ondernemingsrechtelijke variant

De Duale Master Nederlands Recht, Ondernemingsrechtelijke variant is bij de opzet in 2019 uitgegaan van een 12 EC masterscriptie Nederlands Recht. In het programma zijn ook praktijkonderdelen opgenomen waarmee voldaan wordt aan de uitgangspunten voor Recht in Praktijk. Dit programma behoeft daarom geen verdere aanpassingen.

Aanpassing Master Notarieel Recht

In de master Notarieel Recht wordt de Masterscriptie 12 EC en wordt het onderdeel Recht in Praktijk (6 EC) aan het programma toegevoegd. De studenten Notarieel Recht hebben een vrije keuze uit het Recht in Praktijk masteraanbod. Het aangepaste programma is in tabel 7 opgenomen.

Tabel 7 Masterprogramma Notarieel Recht

blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
Fiscaal ondernemingsrecht voor niet-fiscalisten (6EC)	Goederenrecht C.S. (6EC)	Successiewet voor Notariëlen (6EC)	Keuzevak 1 (6EC)
Vastgoedrecht in de 21 ^e eeuw (6EC)	Internationaal Privaatrecht (6EC)	Recht in Praktijk (6EC)	
Seminaar Notariële C.S. (6EC)		Masterscriptie Notarieel recht (12EC)	

Keuzevak 1 is keuze uit:

- Ondernemingsrecht 1
- Agrarisch Recht
- Estate Planning en Bedrijfsopvolging

De keuzeoptie Bijzondere overeenkomsten komt te vervallen.

In de duale variant van de master Notarieel Recht (ook wel Praktijkmaster Notarieel Recht genoemd) wordt de scriptie ook 12 EC. Aangezien de duale variant al een verplichte Stage Praktijkmaster kent, wordt in de duale variant geen verplicht Recht in Praktijk onderdeel toegevoegd. In plaats daarvan wordt in de duale variant het vak Vastgoedrecht in de 21^e eeuw toegevoegd.

Tabel 8 Programma duale variant master Notarieel Recht.

Vak	Studieomvang
Fiscaal ondernemingsrecht voor niet-fiscalisten	6 EC
Goederenrecht C.S.	6 EC
Internationaal Privaatrecht	6 EC
Successiewet voor Notariëlen	6 EC
Vastgoedrecht in de 21 ^e eeuw	6 EC
Seminaar-Praktijkmaster	6 EC
Scriptie Notarieel Recht	12 EC
Stage-Praktijkmaster Notarieel (werkstage)	12 EC
Totaal	60EC

Aanpassing Master Fiscaal Recht

In de master Fiscaal Recht wordt de Masterscriptie 12 EC en wordt het onderdeel Recht in Praktijk (6 EC) aan het programma toegevoegd. De studenten Fiscaal Recht dienen de masterclass Tax Risk Management te volgen.. Het aangepaste programma is in tabel 9 opgenomen.

Tabel 9 Masterprogramma Fiscaal Recht

blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
Onderneming en Belastingheffing C.S. (6EC)	Ondernemingsfinanciering (6EC)	Internationaal & Europees Belastingrecht 2 (6EC)	Tax Accounting en Transfer Pricing (6EC)
Successiewet, Erfrecht en Relatievermogensrecht (6EC)	Internationaal & Europees Belastingrecht 1 (6EC)	Masterclass Tax Risk Management (6EC)	
Seminaar Belastingrecht (6EC)		Masterscriptie Fiscaal Recht (12EC)	

In de duale variant van de master Fiscaal Recht wordt de scriptie ook 12 EC. Aangezien de duale variant al een verplichte Stage Praktijkmaster Fiscaal Recht kent, wordt in de duale variant geen verplicht Recht in Praktijk onderdeel toegevoegd. In plaats daarvan wordt in de duale variant het vak Tax Accounting en Transfer Pricing, net als in de gewone master een verplicht vak.

Tabel 10 Programma duale variant master Fiscaal Recht.

Vak	Studieomvang
Ondernemingen en belastingheffing CS	6 EC
Successiewet, erfrecht en relatievermogensrecht	6 EC
Ondernemingsfinanciering	6 EC
Internationaal en Europees Belastingrecht 1	6 EC
Internationaal en Europees Belastingrecht 2	6 EC
Tax accounting and Transfer Pricing	6 EC
Schrijfpoddrachten	2 EC
Stage-Praktijkmaster Fiscaal (werkstage)	10 EC
Scriptie Fiscaal Recht	12 EC
Totaal	60EC

Aanpassing Master IT-Recht

In de master IT-Recht wordt de Masterscriptie 12 EC en wordt het onderdeel Recht in Praktijk (6 EC) aan het programma toegevoegd. De studenten IT-Recht hebben een vrije keuze uit het Recht in Praktijk masteraanbod. Het aangepaste programma is in tabel 11 opgenomen.

Tabel 11 Masterprogramma IT-Recht

blok 1	blok 2	blok 3	blok 4
Privacy en Gegevensbescherming (6EC)	Recht, ICT en de circulaire economie (6EC)	Strafrecht en IT (6EC)	Digitale inhoud in het vermogensrecht (6EC)
Intellectuele Eigendom (6EC)	IE Procesrecht, Bewijs & IPR (6EC)	Recht in Praktijk (6EC)	
Seminaar Privacyrecht (6EC)*		Seminaar Auteursrecht (6EC)*	
		Masterscriptie IT-recht (12EC)	

* keuze uit het Seminaar Privacyrecht of het Seminaar Auteursrecht

Bijlage B. Voorlopige lijst met Recht in Praktijk masteronderdelen

De student kan het Recht in Praktijk onderdeel kiezen uit de volgende lijst:

- European Law Moot Court 6 EC
- International Moot Competition (W.C. Vis) 9 EC
- Internationale Pleitwedstrijden (Cassin/EVRM) 9 EC
- Internationale Pleitwedstrijd Telders 9 EC
- Juridisch Consultancy Project 6 EC
- Masterclass Aansprakelijkheidsrecht 6 EC
- Masterclass Burger, bedrijf en overheid 6 EC
- Masterclass Insolventierecht 6 EC
- Masterclass IT-recht 6 EC
- Masterclass Procederen in Arbeidszaken 6 EC
- Masterclass Octrooirecht 6 EC
- Masterclass Ondernemingsrecht 6 EC
- Masterclass Merken- en Modellenrecht
- Masterclass Strafrechtelijk Procederen 6 EC
- Masterclass Tax Risk Management & Tax Technology 6 EC
- Nationale pleitwedstrijd van de NVER 6 EC
- Masterclass Onderhandelen & Mediation 6 EC
- OM en politie in cybercrimezaken 6 EC
- Externe Stage 6 EC
- Onderwijsstage 6 EC
- Onderzoeksstage 6 EC
- Paralegal-stage 6 EC
- Recht en werkelijkheid in de strafketen 6 EC
- Topclass Notarieel Recht 6 EC
- Redacteurschap Ars Aequi 7 EC
- VAR Pleitwedstrijd 6 EC
- Studentenparlement 6 EC
- IT Rechtswinkel 9 EC
- Stage Washington/Brussel 14 ECTS

Een student mag in beginsel binnen zijn masterexamen één onderdeel uit deze lijst kiezen. Alleen als er plaatsen over zijn in een Recht in Praktijk onderdeel mogen studenten deelnemen die al eerder een Recht in Praktijk onderdeel hebben behaald. Studenten die nog geen Recht in Praktijk onderdeel hebben gedaan krijgen dus altijd voorrang op studenten die een tweede onderdeel willen doen. Overigens hebben studenten wel altijd de mogelijkheid om extra externe stages te volgen. Aan deelname aan Recht in Praktijk onderdelen kunnen ingangsvoorwaarden worden gesteld en voor onderdelen kan ook een maximum aantal deelnemers worden gesteld.

Indien een van de bovenstaande Recht in Praktijk onderdelen al voor 1 september 2020 is afgerond, waarbij de student bij de afronding van het betreffende onderdeel een masterinschrijving had, dan kan dit onderdeel als Recht in Praktijk masteronderdeel in de curriculaire ruimte worden ingebracht mits wordt voldaan aan

de eisen van de betreffende master/specialisatie (sommige richtingen kennen een verplicht onderdeel). Dit geldt ook wanneer een stage van 7 EC voor 1 september 2020 tijdens de masterinschrijving is afgerond.

Bijlage C Lijst van overige Recht in Praktijkonderdelen

Onderstaande onderdelen kunnen niet als Recht in Praktijk onderdeel in de master worden opgenomen. Ze mogen in studiejaar 2020-2021 nog wel als extracurriculair onderdeel in de master worden opgenomen. Vanaf 1 september 2021 worden deze onderdelen gelabeld als bacheloronderdelen en kunnen ze alleen als extracurriculair onderdeel in het bachelorexamen worden opgenomen. Bachelorstudenten die in studiejaar 2019-2020 aan een van onderstaande onderdelen zijn begonnen mogen dit onderdeel in studiejaar 2020-2021 nog als extracurriculair M4 onderdeel in de master opvoeren mits de student dit onderdeel afrondt tijdens een masterinschrijving in 2020-2021. Dit onderdeel kan niet worden gebruikt om het curriculaire master recht in praktijk onderdeel te vervangen, maar alleen als extracurriculair onderdeel worden opgevoerd.

Studenten die in studiejaar 2020-2021 en volgende studiejaar beginnen aan een van onderstaande onderdelen kunnen dit onderdeel vanaf studiejaar 2020-2021 niet meer in de master opvoeren.

- Participatie Teimun 5 EC
- Rechtswinkel Groningen 9 EC
- Rechtswinkel Leeuwarden 9 EC
- Kinder- en Jongerenrechtswinkel 9 EC
- SOG-Rechtsbureau 7 EC
- Het Juridisch Spreekuur 9 EC
- Internationaal Studieproject SGOR 4 EC *
- Kamerbewonersadviesbureau 9 EC
- Internationaal Studieproject: the Legal Experience 4 EC *
- Civielrechtelijke pleitwedstrijd 3 EC
- Bezoekgroep p.i. Leeuwarden 3 EC (M4-niveau; geen curriculaire optie)

*Zie voor deze M4-vakken Ocasys (studiejaar 2020-2021)

De volgende onderdelen zijn vanaf studiejaar 2020-2021 nieuw en kunnen alleen in de bachelor worden opgenomen.

- Externe Stage 6 EC (bachelor-niveau)
- Onderwijsstage 6 EC (bachelor-niveau)
- Onderzoeksstage 6 EC (bachelor-niveau)
- Paralegal-stage 6 EC (bachelor-niveau)

Bijlage D

Studenten die het oude masterprogramma afmaken kunnen tot 1 september 2022 voor oude vakken die niet meer worden aangeboden de volgende vervangende vakken doen:

Oud vak	Vervangend vak
Letselschade en Beroepsziekten	Personenschade: Theorie en Praktijkd
Grondrechten	Staats- en Bestuursrecht: Rechtsvergelijking
Onderneming en Belastingheffing 1	Internationaal en Europees Belastingrecht 1
Onderneming en Belastingheffing 2	Onderneming en Belastingheffing CS
Internationaal en Europees Belastingrecht	Internationaal en Europees Belastingrecht 2
Tax Accounting and Tax Assurance	Tax Accounting and Transfer Pricing

Studenten die overstappen naar het nieuwe programma kunnen de volgende vakken uit het oude programma meenemen indien deze zijn afgerond voor 1 september 2020

Oud vak	Vervangend vak
Letselschade en Beroepsziekten	Personenschade: Theorie en Praktijkd
Grondrechten	Staats- en Bestuursrecht: Rechtsvergelijking
Onderneming en Belastingheffing 1	Internationaal en Europees Belastingrecht 1
Onderneming en Belastingheffing 2	Onderneming en Belastingheffing CS
Internationaal en Europees Belastingrecht	Internationaal en Europees Belastingrecht 2
Tax Accounting and Tax Assurance	Tax Accounting and Transfer Pricing